

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ: DR. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik hetenként egyszer, szombaton, félven.
Előfizetési ár: egész évre 80 kor., félévre 40 kor.
Egyes szám ára két korona.

↔ Szerkesztőség és kiadóhivatal: Debreczen, Kollégium. ↔
Ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó
minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

Külügyeink.

Az országos zsinat külügyi bizottsága a jövő héten nagyfontosságú gyűlést tart Budapesten és ez a körülmény alkalomszerűvé teszi, hogy egyházunknak a változott viszonyok közti helyzetéről elmélkedjünk.

A békekötés összetört és szétszakgatott bennünket. Lehetetlen azonban nem látni annak, aki a mi ügyeinkkel — akár magyar nemzeti, akár református érdekből — foglalkozik, hogy nálunk a magyarság és a reformátusság érdeke válhatatlan kapcsolatban áll. Azoknak a hittestvéreinknek, akik a békekötés folytán idegen uralom alá kerültek, *magyar reformátusokul* megtartása épen úgy érdeke a magyarságnak, mint a reformátusságnak. Azért azoknak is, akik a magyar nemzet ügyeit intézik, akármilyen vallásúak legyenek, meg azoknak is, akik a reformátusságot óvni akarják, akármilyen nemzetbeliek, kötelességük nekünk segítségünkre lenni abban, hogy a magyarok, oláh, cseh, szerb területen is megmaradhassanak reformátusoknak és magyaroknak. Mert ha a vallásukat megtartani nem tudják, könnyebben elvesztik nemzeti jellegüket is, és ha megszűnnek magyarok lenni, könnyebben beolvadnak más egyházba.

Van azonban kötelessége a mi elszakított magyar református véreinknek is. Az, hogy az elszakítás előtti törvényes állapotokhoz a végsőig ragaszkodjanak. A zsinat e tekintetben megadta nekik az útmutatást, elrendelven, hogy a törvényes kereteket, a törvényes helyettesítések fogadására vételével, fenn kell tartani. Lehet, hogy ez nem mindenütt jár épen a legalkalmasabb személyek megfelelő helyre állításával. De békességgel az ezzel járó gyöngeségeket is el lehet osztani. Sőt ha nem lehet: még akkor is kisebb baj a kevésbé alkalmas egyén eltérés, mint a régi rendtől való bármely eltérés. Ezt nem tudjuk eléggé nyomtatékosan hangsúlyozni s nagyon szeretnők, ha szavunkat illetékes helyeken *mindenütt* meghallanák.

Ügyszintén fontosnak tartjuk azt is, hogy azok, akikre egyházunk érdekeinek védelme bízott, a végső lehetőségig helyükön maradjanak. Most szinte kultuszt csinálnak a menekültek istápolásából. Világért sem kárhoztatunk senkit azért,

mert menekül az idegen járom elől. Bizonyára a magyar nemzet érdekében állónak tudja eljárását. De azt valljuk, hogy mindaddig, míg felmerülhet az a kérdés, vajjon hol lehet többet használni a magyarság és a reformátusság ügyének, mindaddig, míg nem evidens az eljövétel elkerülhetlensége, jobb helyen maradni. Mi lesz a nyájjal, ha elszélednek a pásztorok? Minden tisztelettel azok iránt, akik eljöttek — nem tudva túrni az idegen állami köteleket — fokozott megbecsüléssel nézünk azok felé, akik a szörnyű nehéz viszonyok és rémséges egyéni áldozatok árán helyben maradnak nemzetünk és egyházunk profétáiként, egy szebb jövő előkészítőiként.

Viszont nekünk, boldog kint levőknek, az a kötelességünk, hogy minden lehetőt megtegyünk, minden áldozatot meghozzunk az ott szenvedőkért. Inkább mi éhezünk, mi szűkölködünk, mi rongyolódjunk le, csak azoknak legyen minden, ami kell. Mert mi, ha szegényül, ha nyomorultul, de mégis magyarok vagyunk és mégis reformátusok maradunk. Ők — magukra hagyatva lassan elpusztulnak.

Nagy és súlyos problémák foglalkoztatják a zsinat külügyi bizottságát. Vezesse munkáját az Isten Szent Lelke.

Kortünetek

Hajmagagó. Néhai Baksay Sándornak egy kedves kis rajza viseli ezt a címet. A nagytiszteletű úrról van benne szó, aki előtt Cságrány Mihályné bepanaszolja az urát, hogy megverte, aztán beült a népkörbe, ott iszik és huzatja a cigánnyal, az árvaatya, meg a belrendőr társaságában. A nagytiszteletű úr elmegy a népkörbe és pusztá meglátásától menten szét ugrik a dőzsölő társaság. Az árvaatya, mihelyt kijózanodik, beadja lemondását. „A belrendőr pedig ki sem józanodott, hanem azon krapuláson egy folyamodást íratott a zugprókátorral a traktushoz, melyben mostani lelkészüknek — mint akitől a nép semmi épületest nem vehet — elhelyezését és helyébe egy erkölcsös prédikátornak oda-rendelését kéri. El is látta 700 aláírással. Mivel-

hogy a folyamodás hathatósága az aláírt nevek számától függ." Így írja Baksay Sándor, aki jól ismerte a magyar református közéletnek mulatságos oldalát is.

A Baltazár Dezső politikai szereplésének csak nem hagynak békét sem egyik, sem másik oldalon. A politikai napilapok egyre-másra hozzák a hírt, hogy most ebbe a pártba lépett be, most ezen a politikai gyűlésen fog szónokolni. Az egyik írja a maga pártjának reklámjául, a másik a Baltazár támadhatásának újabb alkalmául. A hirdetett politikai gyűlések ugyan folyvást elmaradnak, a pártba belépésről pedig épen Baltazár, aki nem tud. De azért a híradások csak megújulnak. Baltazár pedig türi a dicséretet és gyalázást rendületlen nyugalommal. Hiszen szép is ez a nyugalom és férfias is. De tán még sem volna káros, ha egyszer már közzé csapna a vefeloglalkozóknak. Ha egyébbel nem, hát annak a nyilatkozatának megismérlésével, hogy minden róla szóló hír cáfolására sem kedve, sem ideje nincsen. Vagy azt hiszi, úgy is mindenki tudja a Konti Citerás című operettjéből annak idején divatos lett dal fordulóját: Hiszen az újságban van benn, talán ép azért lehetetlen.

A debreczeni kálvinista gazdák, akik lelkesen és igaz szeretettel sorakoznak Baltazár körül, ép ilyen felséges nyugalommal nézik, hogy a váliat, melynek részvényei jó nagy részben az ő kezükben vannak, rendszeres sajtóhadjáratot folytat a vezérük ellen. Sőt újabban azt is megtudtuk, hogy a támadó cikkeket tartalmazó lapszámokat megküldik a vidék reformátusainak is — gratis és franco. Hát jó: a lap vezetésébe nincs beleszólásuk a részvényeseknek. De az, hogy a lapot ingyen küldöztetik szanaszét a világban, már elég komoly anyagi kérdés, amit a részvényesek nem kötelesek összetett kezekkel nézni. Vagy talán ezeknek az ingyen szétküldött lappéldányoknak az árát megfizeti valaki?

Iskola

Az Országos Református Tanár-egyesület székhelye és tagjai.

Az Országos Református Tanár-egyesület központi igazgatósága — az alapszabályok értelmében — felhívta az egyesület rendes tagjait, hogy az egyesület 1921—27-ik évi hat éves új cyclusának székhelyére adják be szavazataikat. A kitűzött időre beérkezett összesen 232 szavazat, melyből Debreczenre esett 223, Budapestre 8, Sárospatakra 1. Nem küldték be szavazataikat a miskolci fiú-, leánygimnáziumból és felső leányiskolából, valamint a budapesti theol. akadémiából

egyesületünk kötelékében lévő tagok, számszerint 22-en. Miután az egyesület alapszabályai szerint a nem szavazó tagok az egyesület jelenlegi székhelye mellett szavazóknak tekintetnek, ennél fogva Debreczent 245 szavazat illeti. A szavazat nyilvános, tehát semmi titkolni való nincs abban, hogy Budapestre 6 pápai főgimnáziumi, 2 sárospataki, akadémiai, Sárospatakra egy odaváló főgimnáziumi tanár adta szavazatát; úgy tudjuk hogy ezek sem az egyesület vezetősége iránti bizalmatlanságból, hanem más okokból. Az igazgatóság a szavazás eredményét a közgyűlés elé terjeszti.

Ezzel a szavazással kapcsolatban érdemesnek tartjuk, hogy az egyesület jelenlegi tagjait néhány számadatban feltüntessük. Az egyesület nyilvántartásában van ezidőszerint, a megszállott területeken lévő tagokkal együtt, 520 tag, melyből a megszállott területekre 135 esik. A megszállott területeken e számok két év óta mindenestre módosultak. Csonka-Magyarországon az egyesület jelenlegi tényleges tagjainak száma 385. Mikor az egyesület 1902-ben Debreczenben szervezkedett, volt összesen 358 tagja. A nagy katasztrófa után tehát még mindig oly jelentékeny az egyesület tagjainak száma, hogy azzal bátran kezdhet hazánk romjain egy szebb jövőért újabb életet. Országunk szétdarabolása előtt volt az egyesület kebelében 42 tanintézet, most van 34, ezek között a theol. és jogi akadémiák, a gimnáziumok, felső leányiskolák, tanító- és tanítónőképzők és polgári leányiskolák. Tizenhat olyan intézet került idegen uralom alá, ahonnan az egyesületnek tömegesebben voltak tagjai. Ezekről a tőle erőszakkal elszakított tagokról, természetesen, nem is mond le az egyesület, mert érzi a velök való testvéri kapcsolatot és reméli, hogy eljő az idő, amikor ismét együtt munkálkodhatik velök a magyar nemzeti és református tanügy nagy céljai érdekében. Az egyesület alapító tagjainak száma szépen megszorodott, jelenleg 51.

Legtöbb tagja van az egyesületnek Debreczenben, t. i. 79 (hétvenkilenc). Mégpedig az egyetemi, lelkészképzőintézeti, főgimnáziumi, leányközéppiskolai, tanító- és tanítónőképzőintézeti és polgári leányiskolai tanárok közül. Ebben is ki-domborul Debreczennek hazai református központi jellege. A kevesebb református középfokú iskolával bíró városok, természetesen, jóval kevesebb tagot adhatnak az egyesületnek. Így Budapesten van 26, Pápán 26, Sárospatakon, Nagykőrösön 25—25, Kecskeméten 24 tagja. A többi városokban mindenütt húszon alól marad a szám. A megszállt városok közül Szatmárnémeti magaslik ki 31 taggal. A tagok között újabban Csonka-Magyarországon is nagy változások történtek. Halálozás, más állásfoglalás miatt több tagot elvesztett az egyesület, viszont újabb belépésekkel csak e folyó évben is 70 tagot nyert, ami az egyesület jövője iránt való bizodalomnak és a kálvinista tanárság együtttérzésének beszédes megnyilvánulása.

Sz.

Halottaink

Kiss Ferenc mezőtúri nyugalmazott néptanító 85 éves korában, f. hó 13-án, rövid szenvedés után, jobblétre szenderült. A boldogult 63 évet töltött a református egyház szolgálatában; 50 évet, mint tanító, 13 évet, mint egyházi tisztviselő. Minden ténykedésében a megtestesült kötelességérzet és szakadatlan munkásság jellemezte. Mezőtúr népe, amelynek több nemzedéken át volt példás mestere, nagy számmal és meghatottan kísérte utolsó útjára április 15-én. Özvegye, hat gyermeke, kik között van egyházkerületünk lelkes főjegyzője, 23 unoka, testvér, sógor, menyek és vők gyászolják a hű és jó családfőt. E gyászban őszinte részvételt mi is osztakozunk.

Dézsai Mihály csákvári lelkipásztor, életének 62., hív sáfárkodásának 20. évében, f. hó 12-én Budapesten elhunyt, ahonnan tetemeit a czeplédi családi sírboltba szállították.

Balogh Béla porcsalmai lelkipásztor, 32 éves korában Mátészalkán, szívszélhűdés következtében váratlanul elhunyt. Halálát özvegye és kicsiny fiaeskája gyászolja.

Legyen áldott emlékezetük!

Különfélék

Kanonika vizitáció Törökszentmiklóson. Dr. Baltazár Dezső püspökünk folyó hó 22-én dr. Kun Béla egyházkerületi főjegyző és Rózsa Sándor egyházkerületi pénztárnok kíséretében Törökszentmiklóstra utazott, hogy ott hivatalos egyházvizsgálatot végezzen.

Misszionárusnő Debreczenben. Wasel Matild misszionárusnő, aki tizenkét és fél éve működik Kinában, f. hó 16-án és 17-én Debreczenben időzött és szombaton d. u. az oratoriumban, vasárnap d. u. 2-kor egy vasárnapi iskolában, fél 4-kor a konfirmált leányszövetségben, 6-kor a Kossuth-utcai templomban tartott előadást. Élénk színezéssel, eleven előadásban ismertette azt a nagy lelki sötétséget, amelynek sulya alatt a pogány kinaiak nyögnek. A hallgatóság nagy figyelemmel kísérte az előadást, érezvén lelkében annak a kegyelemnek az áldását, hogy a Megváltó Jézust ismervén, immáron világosságban él. Az előadásokat dr. Miskey Sándorné, a magyarországi evangéliomi leányszövetségek elnöke tolmácsolta.

A lelkipásztorok és tanítók között levő jó viszony megteremtése és megszilárdítása céljából f. hó 20-án este az oratoriumban lélekemelő közös összejövetel volt, amelyen püspökünk, a lelkész-képzőintézet és tanítóképzőintézet igazgatói, a

hittanhallgatók s a 4. és 3. éves tanítójelöltek vettek részt. Az idén még lesz egy ilyen összejövetel, jövőre pedig a cél teljes megvalósítására külön egyesület létesül. Debuisset pridem, de ha eredményt érünk el, még mindig jobb késve, mint soha.

Orgonahangverseny. A debreczeni református egyház május hó 7-én, délután 5 órakor, a „Kálvinház” alapja javára, a Kossuth-utcai templomban orgonahangversenyt rendez.

Az új kormány elnöke gróf Bethlen István, egyetemes konventünk tagja, tagjai közül gróf Ráday Gedeon e. m. gondnok és Hegedüs Loránt a zsinat tagjai, gróf Bánffy Miklós az erdélyi egyházkerület főgondnokának fia, Szabó István (nagyatádi) pedig a március 9-iki debreczeni ünnepen hivatkozott arra, hogy ő egyik eklézsiánk presbitere. Egyházunk e kiváló tagjai mellett helyet foglal a kabinetben Bernolák Nándor, Debreczen sz. kir. város III. kerületének képviselője, aki exponált katolikus ember ugyan, de nem feledkezhetik (nem is feledkezik) meg arról, hogy a legnagyobb református város közönségének a bizalmából bírja a mandátumot. Nyugtával dicsérd a napot — mondja a régi és igaz magyar közmondás, de nekünk méltó okunk lehet nemesak általános nemzeti, hanem ami a nemzeti ügygel különben is válthatatlanul összeforrt egyházi érdekeink szempontjából is őszinte bizalommal nézni a nemzeti konszolidáció útján tovább haladó kormány működése elé.

A Kántus március 5-én tartani szokott emlékünnepejét f. hó 20-án tartotta meg nagy sikerrel. Dr. Kun Béla felügyelő-tanár kegyelettel emlékezett meg Liszka Nándor elhunyt ny. jogakad. professzorról, akit a Kántushoz és a Kollégiumhoz sok gyöngéd szál kötött. A szavalatok, a felolvasás és a Kántus énekszámái mind kitűnőek voltak s bizonyosságot tettek arról, hogy az ifjuság akar és tud dolgozni a jövőért.

Pályázat.

A mezőtúri református főgimnázium fenntartó testülete pályázatot hirdet fizika-mathematika szakos rendes tanári állásra.

Ez állásra a kinevezés jogát a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr gyakorolja.

Pályázhatnak református vallású okleveles tanárok. Menekült tanárok előnyben részesülnek.

Az okmányokkal kellőleg felszerelt pályázatok folyó évi május 15-ig nyújtandók be az igazgató-sághoz.

A kinevezendő tanár fizetése az intézet pénztárából 2400 korona törzsfizetés, amely 3200 koronáig emelkedhetik a szolgálati idővel, 600 korona lakáspénz, 200 korona ötödéves korpótlék öt ízben; az állampénztárból megfelelő fizetés kiegészítés.

Az állás 1921. évi szeptember 1-én foglalandó el.

Mezőtúr, 1921 március 14.

Csomasz Dezső,
igazgatótanács elnöke. 3—3

Borsos Károly,
igazgató.

1729—921. szám.

Pályázati hirdetés.

A hevesnagykunsági református egyházmegyébe kebeleztetett *túrkevei* egyházközség egyik, lemondás folytán megüresedett rendes lelkészi állomására pályázat hirdettetik.

Az állás javadalma:

1. 40 (negyven) kat. hold szántó föld, egy tagban, épülettel.

2. Négy öl kemény tűzifa.

3. 525 (ötszázhuszonöt) K készpénz.

4. 51 (ötvenegy) hektoliter 20 l. búza, ugyanannyi árpa. Készpénzben megváltás, vagy kárpótálás kérdése ez idő szerint felebebeszés alatt. A megválasztandó köteles alávetni magát az egyházi felsőbb fórumok e részbeni döntésének.

5. Stóla-jövedelem: keresztelési és esketési stólára, — mint általában az egész egyházmegyeszerte — készpénzben megváltva; a temetési a hivek által esetenként fizetve. (Egyházkerületi határozat szerint.)

6. Lakás. Házikert.

A megválasztott lelkész köteles elődjének a lelkészlak udvarán levő fák ára fejében 2000 K beruházási költséget fizetni; a tanyához tartozó szin megváltási ára közös egyezés tárgyát képezi. (Presb. hat.)

Az állás a választás jogerőre emelkedése utáni vasárnapon elfoglalandó.

A pályázati kérvények törvényszabta módon felszerelve folyó évi május hó 15. napjáig Török Imre esperes címére Kisújszállásra küldendők.

Debreczen, 1921 ápril 20.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

Pályázat

az öcsödi református egyházban lemondás folytán megüresedett önálló organista-kántori állásra.

Javadalom:

1. Készpénz 1000, azaz Egyezer korona, évnegyedenként az egyház pénztárából előre fizetve.

2. Kisajátított földek után járó 578 kor. 8 fill. töke hadikölesön kötvény mindenkori kamatja.

3. 16 kat. hold 493/1600 □-öl föld, melynek adóját s közterheit az egyház fizeti. Ezen földből 11 kat. hold 232 □-öl egy darabban fekvő, jó minőségű szántó föld, a többi is $\frac{3}{4}$ -részben szántó, $\frac{1}{4}$ -részben kaszáló, de más helyen fekszik.

4. Temetési stóla ezidő szerint a tiszántúli e. ker. 270—1920. számú határozatában megállapított módozatok szerint és pedig énekszós temetésnél 10 kor., papos temetésnél 25 kor.

5. Három szobás lakás, pince, speiz és a szükséges melléképületekkel, gyümölcsös kerttel, melynek fát az utód elődjétől egyezés szerint megváltani köteles.

Kötelesség:

a) Temetéseknél, istentiszteleteknél minden kántori teendők végzése, vallásos estélyeken és más egyházas és hazafias jellegű ünnepélyeken közreműködni.

b) A IV., V., VI. fiú elemi osztályban heti két órán ének- és kottaismeret tanítása.

c) Dalárda szervezése, egyházi és világi énekek tanítása.

d) A megválasztott kántor az orsz. lelkészi nyugdíjintézetnek jogosult tagja.

Pályázati határidő a „Hivatalos Közlöny”-ben a pályázat másodszori megjelenésétől számított 15 nap múlva jár le. Pályázni kívánók orgonának próbára megjelenni tartoznak, melynek idejéről külön-külön értesítetnek és a próbán megjelent három legkitűnbőbbnek minősített egyén fejenként 150 kor. utazási költségben részesül. A megválasztott kántort pedig minden hozzátartozójával és podgyászával a legközelebbi vasút állomástól az egyház saját költségén beszállíttatja. Az állomás a választás érvényre emelkedése után minél előbb elfoglalandó. Kellőleg felszerelt kérvények — melyben képesítés, minden eddigi szolgálat igazolandó, születési bizonyítvány, a kommunizmusban való viselkedésről szóló bizonyítvány is melléklendő, úgy szintén egészségi állapotáról orvosi bizonyítvány — alulírott lelkészi hivatalhoz küldendők.

Öcsöd, 1921 április 4.

2—2

Református lelkészi hivatal.

Most jelent meg A Debreczeni Konfirmációi Kis Káté

Írta: **Nagy István**, debreczeni
református vallásitanító-lelkész

második javított kiadása

A mű gyakorlati értékét bizonyítja az, hogy az első kiadás rövid néhány hónap alatt elfogyott. Az ország minden részében nagy sikerrel használják. Terjedelme 16 nyomtatott oldal.

**Ára példányonként 5 korona
10 százalék árengedménnyel.**

Megrendelhető a kiadó:

„MÉLIUSZ”

Debreczen szabad királyi város és a Tiszántúli Református Egyházkerület könyvkereskedésében
Debreczen, Ferenc József-u. (Piac-u.) 26

Ugyanott kaphatók:

konfirmációi emléklapok

kék nyomással, bibliai mondásokkal. **Ára darabonként 1 korona, 100 darab rendelésénél 90 korona.**

Debreczen város és a Tiszántúli ref. egyházker. könyvnyomda-vállalata